

רוח ים

כתבה וצילמה: טל גליקמן, אגרונומית, מתכננת גנים ומערכות השקיה

גינה בקו ראשון לים מעמידה דרישות לא פשוטות, תהליך הקמתה רצוף בדרך כלל בכשלונות רבים וגם אחזקתה לאורך זמן אינה קלה. הגינה בה ביקרנו, במושב מכמורת, עברה תהפוכות רבות עד שהגיעה למצב הנוכחי, שיש בו שלמות הרמונית

מהמרפסת הבנויה עץ ניתן לראות ולשמע את הים. במיכלי הפח הצבעיים שתולים צמחים עונתיים: אמנון ותמר ופלוסק

אדם מול ים.
כא עוצר רוחו בו הוא ניצב,
ישר כאנק.
בזהה אל האופק הנשאל שאלו,
מקשיט גופו
בניסיון מתמשך לשמור על
איזון ויציבות כנצד
הרוח הקרה,
אשר נושבת מן הים,
או נושפת בעורפו ובגבו. מנסה אהפילו
(מגן ההקדמה אספר עבודתיה של האומנת בלה אהרן)

ל
בת מבחוץ לא מסגיר את ההפתעות שהתגלו לעיני ולכל חושי
ברגע שנכנסתי לגינת הבית, דרך שער העץ הצבוע בתכלת
לוונדר, הצבע המוביל באביזרים רבים בתוך הבית ומחוצה לו. הבית
במכמורת חד קומתי ונמוך, עד כדי כך שגגו אינו בולט ואינו נראה כמעט
לעוברים ברחוב.
ובכל זאת, טרם הכניסה, מבחינים בייחודיות. טופח ריחני מטפס בעונת
אביב משוגעת זו על קיר החומה הבנוי על גבול המגרש בחזית. השנה
הקדימה הפריחה וכבר באמצע מרס גלי הריח ועושר הצבעים ריגשו
ועינגו.
דיירי הבית הגיעו למושב לפני כשלושים שנה, מתל אביב. הקרבה לים
קסמה להם, והבית נמצא בקו ראשון לים. רחש, ופעמים רבות רעש
הגלים, מגיע עד מרפסות הבית וחדריו. כברת חול, כברת צעדים עד
לחוף, עד למים.
קשה מאד להקים, לתחזק ולשמר גינה בתנאים אלו. הגן עבר תהפוכות,
צמחים רבים לא צלחו את התנאים הקשים, ובמשך השנים נעשו טעויות
רבות. עם הזמן למדה בלה, בעלת הבית, להכיר את תנאי סביבת
הגינה, כיוון נשיבת הרוח, הצלפת רוחות עם חול בצמחים, צריבת שמש
הקיץ הבלתי נסלחת, החול המביא עימו צמחים פולשים ועוד.
אחת הדוגמאות המאלפות הם צמחי הדס מצוי השתולים בשורה.
מדרום-מערב מוגנים השיחים על ידי גדר עץ. ניתן לראות באופן ברור
דירוג בגודל השיחים - השיח הקרוב ביותר לגדר העץ הוא גם הגבוה
והמפותח ביותר.
ויסטריה סינית צובעת הכל בצבע הלילך שלה ובריחה המשכר. בלה
התקינה אמצעי טיפוס שונים, עליהם נלפפים ענפי המטפס. בקיץ יוצרת
הויסטריה צל נעים תחתיה, דבר המאפשר לצמחים שונים לשרוד את
שמש הקיץ.

צבע הלילך של פריחת מטפס הויסטריות הסינית משתלב עם צבע פרחי הלנטנה הלילכית

עץ הזית שבחצר יוצר תחתיו צל תמידי אבל מבחינת איכות הפרי הוא מאכזב. גם כאן, כמו בבחירת גפן, נעשתה טעות בבחירת הזן והזיתים הנושרים מהעץ אינם טעימים ומהווים מטרד. עץ אלמון רחב-עלים הוא בחירה של בלהה לאחר התלהבותה מעצים בפריחה, אך כאן קשה לו והתפתחותו איטית. האלמון הוא אחד העצים הראשונים שנשתלו וקוטר צמרתו מגיע לפחות מ-3 מטר. ביתיים נשתל מאחוריו איקליפטוס טורלי בתקווה שימשש תחליף הולם ויתן צל. הענפים התחתונים יגזמו כך שהמבט לים לא יחסם.

הסטודיו של בלהה ממוקם בחלק המרוחק של המגרש ומגיעים אליו דרך שביל המתרחב לרחבות ישיבה, ספסלי אבן, ריהוט עץ שיצרה בלהה ושילוב פרטי פסלים למיניהם. הכל מוצב במקום הנכון, באופן הרמוני ואסטטי.

גם הבית, כמו הגינה, עבר מספר גילגולים והיופי הוא בהשתלבות של החלקים החדשים עם הישנים, בהרמוניה ובהרגשה שכל תוספת

צמחים עונתיים שתולים בתוך מיכלים שונים, חלקם מעץ וחלקם פחים הצבועים באותו גוון תכלת לוונדר, שהוא הצבע השולט ומבצבץ גם במיכלים גם בריהוט החוץ, גם בריהוט הפנים ובדלתות הכניסה.

באביב שתולים במיכלים צמחי שלהב דרומנד (פלוקס), סיגל ("אמנון ותמר"), סוטר לבובה (בקופה) שטוב לשתול אותה בתנאים של חצי צל, כובע-נזיר גדול, רקפות ועוד.

בלהה היא אמנית היוצרת פסלי אנוש מעץ. חלק מהפסלים מפוזרים בגינה. דמויות בגובה אדם (כ-1.90 מטר) המקרינות צניעות, כבוד, פשטות ונראו לי כמראה של יוצרתם.

ניסוי וטעייה

סמוך לבית נשתל לפני שנים עץ גרוליה חסונה הנמצא בעונה זו בשיא הליבלוב. זהו עץ שאינו קל לטיפול (משיר חלקי ענפים במשך כל השנה כמעט) אך החגיגה היא בזמן הפריחה והתמורה בצל שהוא נותן בקיץ היא רבה.

פסל בנוי בפינה מוצלת

מראה מכיוון הסטודיו לכיוון הים. הויסטריה מעטרת כל פינה ופינה

ויסטריה סינית מטפסת על מתקן עשוי 'סנדות'

הגינה עברה מספר גילגולים והיפוי הוא בהשתלבות של החלקים החדשים עם הישנים, בהרמוניה ובהרגשה שכל תוספת חדשה כיבדה את הקיים

נפלאה המכבדת את דייריה האנושיים, החייתיים והצמחיים אין צורך לצאת מהבית - קל יותר להתנתק מהמציאות הסובבת.

עולם הצומח

בגינה צמחים פשוטים וחזקים ששרדו את התנאים הקשים: רוזמרין רפואי 'בלו לגון', לנטנה לילכית, בוגנווילאה חלקה ובוגנווילאה נאה (שעברו חורף קשה), עצי ברוש צריפי המשמשים כמגן רוח ומגן משכנים, מנדווילה בוליבית (פרח לבן) שלהפתעתי שרדה את החורף אך עליה ניצרב בימי החמסין של מרס.

בחזית, צמוד לקיר הבית, שתולה מוריה מכבדית מסועפת ענפים וירוקה. צד זה מוגן יותר מרוחות מערביות וכאן נוצרה פינה מוצלת וקרירה. קיסוס החורש בעל עלה גדול מטפס על הגדר שמקיפה את הבית ומשתרע גם על הרצפה. כאן לא מרגישים את הקירבה לים ובשל ההגנה שנותן הבית לצמחים קל יותר לשרוד.

המעבר משער הכניסה לכיוון דלת הכניסה

חדשה כיבדה את הקיים.

מאחר ולא נעשה תכנון של הגן בשלבים הראשונים, לא היתה מחשבה לגבי חלוקת שטחים (דיאגרמת "בועות") לאזורי ריצוף, צמחיה, דשא וכו'. הכל התפתח עם הזמן בהרמוניה מדהימה.

הבית ממוקם על מגרש שגודלו כשלושה דונם, אך מאד קשה לטפל באופן אינטנסיבי בכל השטח. החלק המרוחק מהבית משתלב באופיו עם צמחי החולות ושם נעשית בעיקר עבודה לשמור על ניקיון מפני עשבים פולשים.

בגן ריצופים וחיפויים מחומרים שונים: מרצפות בטון עליהן הטבעה של דוגמת קשתות, יציקות בטון פשוטות, לא מוחלקות ב"הליקופטר" כמקובל היום, משטחי עץ (דקים), ובאזורים המרוחקים חיפוי חצץ.

גם דרי הגן ההולכים על ארבע (אוסף של יצורים גריאטרים - כהגדרת בלהה), גם הציפורים ושיריהן הקולחים משתלבים עם האווירה המיוחדת השוררת כאן.

אכן, כשגרים בבית כזה, מוקפים בגינה

דמות עשויה עץ תחת הגרבילאה החסונה

דמות העשויה עץ נישענת על עמודי הסוכה, משטחי בטון וערוגות רוזמרין, כובע הנזיר, לנטנה לילכית

רשימת הצמחים בכתבה

- שלהב דרומונד (פלוקס) *drummondii Phlox*
- סוטר לבובה (בקופה) *Sutera cordata (bacopa)*
- אלמוג רחב עלים *Erythrina corallodendron*
- אקליפטוס טורלי *torrelliana Eucalyptus*
- רוזמרין רפואי 'בלו לגון' *Rosmarinus officinalis 'blue lagoon'*
- בוגנווילאה חלקה *Bougainvillea glabra*
- בוגנווילאה נאה *Bougainvillea spectabilis*
- מנדווילה בוליבית *boliviensis Mandevilla*
- מוריה מכבדית *Morraya paniculata (exotica)*

פעמים ביום, במהלך הקיץ. לא בצינור, כי הזרם מזיק לצמחים. בעקבות הדיבורים ל"סגירת המים" בקיץ הקרוב, בלהה מאד מודאגת לגורל גינתה. אני מקווה שהחשש הזה יביא להתקנת מערכת השקיה ממוחשבת בגינה. יום לפני ביקורי היה חמסין והטמפרטורות הגיעו ל-38 מעלות. כאמא מסורה לצמחים, העבירה בלהה את המיכלים לאזורים המוצלים. חלק מהמיכלים בעלי גלגלים, חלקם על גבי משטחים עם גלגלים, וכך אפשר לשנע אותם מדי פעם למקום חדש. הגינה דורשת הרבה טיפול והנחילה הרבה ניסיונות כושלים ואכזבות, אבל התוצאות מתגמלות ומשמחות.

לבית נעשה מתחת לגפן המטפסת על קורות הסוכה ויוצרת צל נעים והרגשת מסתורין וציפיה להפתעות. בשלבים מוקדמים של הגינה שטח המדשאה היה גדול יותר, אך היום שטחה אינו עולה על 60 מ"ר. רק השנה הותקנה מערכת דישון, אך העציצים מושקים במשפך (!!!) מספר

שער עץ צבוע בתכלת לוונדר ואפונה ריחנית המטפסת על קיר אבני הלקט